

יח וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אֶל־נָא אֲדֹנָי:

(יח) אל נא אדני - רבותינו אמרו, שם זה, קדש.
שנאמר בו, "להחיות את נפשי". (פסוק יט)
מי שיש בידו להמית ולהחיות.
ותרגומו: "בבעו כען ה'":

אל נא - אל נא תאמר אלי להימלט ההרה:

נא - לשון בקשה:

יט הִנֵּה־נָא מָצָא עֲבָדְךָ חַן בְּעֵינֶיךָ וַתִּגְדַּל חֲסִדְךָ אֲנֹשׁ
עֲשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאַנֹכִי לֹא אוֹכֵל
לְהַמְלִיט הַהֶרָה פֶּן־תִּדְבַּקְנִי הָרָעָה וּמָתִי:

(יט) פן תדבקני הרעה - כשהייתי אצל אנשי סדום, היה הקב"ה רואה
מעשי ומעשי בני העיר, והייתי נראה צדיק, וכדאי להינצל.
וכשאבא אצל צדיק, אני כרשע.
וכן אמרה הצרפית לאלהו, (מ"א יז, יח) "כי באת אלי להזכיר את
עוני".

עד שלא באת אצלי, היה הקב"ה רואה מעשי ומעשי עמי, ואני צדקת
ביניהם.

ומשבאת אצלי, לפי מעשיך אני רשעה:

כ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהוּא מִצָּעָר אֲמַלְטָה נָא שָׁמָּה הֵלֵא מִצָּעָר הוּא וּתְחִי נִפְשִׁי:

(כ) העיר הזאת קרובה - "קרובה" ישיבתה. נתיישיבה מקרוב.

[היינו, שאין הפירוש שצוער נמצא בקרבת מקום, אלא קרוב בזמן, שצוער נתיישיבה באנשים לאחר שיתאר המקומות שמסביב, והתיישובותה קרובה לזמן של עכשיו, יותר משאר המקומות. וזה שהכריחו רש"י להוציא דברים מפשוטם? הוא משום המשך הכתוב, "הלא מצער היא" שפירושו "עוונותיה מועטין" כבהמשך רש"י לבסוף, ולמה יהי' עוונותיה מועטין? ע"ז פירוש שנתיישיבה מקרוב. אמנם בסוף מפרש רש"י שבפשוטו "מצער" קאי על מפרש האנשים, א"כ למה אינו מביא פירוש הפשוט בראשונה? ועי"ז לא יצטרך להוציא את פירוש "העיר הזאת קרובה" מפשוטו? והנה אף אף נפרש "שהלא מצער" פירושו עוונותיה מועטין, מ"מ זה שכתוב "והוא מצער" כוונתו שהיא עיר קטנה. ולכן מדייק רש"י לכתוב פירושו "עוונותיה מועטין" על "הלא מצער" ולא על "והוא מצער". וזהו העטם שמפרש רש"י ש"הלא מצער" כוונתו "עוונותיה מועטין", דקשה לו לרש"י אם נאמר שגם "הלא מצער היא" פירושו שקטנה היא כפשטות הדברים, ולכן אין לו להקפיד להשאירה, הרי כבר הדגיש את זה באמרו "והיא מצער", ולמה חוזר לומר "הלא מצער"? לכן מפרש רש"י "שהלא מצער היא" כוונתו שעוונותיה מועטין, ולוט אמר להמלאך שני דברים א, שהיא קטנה, וב' שעוונותיה מועטין. אלא שלפי"ז אינו מובן למה יהיו עוונותיה מועטין? ולכן מפרש רש"י בפירוש ראשון כדברי המדרש שקרובה היינו בזמן ולא במקום, שעי"ז מובן למה עוונותיה מועטין. אבל מ"מ פירוש הפשוט של "מצער" היא קטנה, ולכן מפרש רש"י שזהו פשוטו, אף שהדגשת הפסוק עוד הפעם שהיא קטנה לכאורה מיותר, מ"מ פירוש הפשוט של מצער היא קטנה, וחוזר ליתר הדגשה שיכול להניחה. וא"כ שוב אין צריכים לדחוק "קרובה" במובן זמן אלא פירושו קרובה במקום. ויל"ע]

לפיכך לא נתמלאה סאתה עדיין.

ומה היא קריבתה?

מדור הפלגה.

[רש"י שואל, הקריבה של צוער, ממה היא יותר קרובה? ומתרץ מדור הפלגה שאז נתייסדו שאר העיירות. כי שאר העיירות נתייסדו בדור הפלגה, וצוער נתייסד יותר קרוב לזמן של עכשיו, לאחר שיתאר העיירות. כי מדור הפלגה עד עכשיו יש נב שנים, ונמצא ששאר העיירות נתייסדו לפני נב שנים, אבל צוער נתייסד לפני נא שנה, ונמצא שהתייסדות צוער קרובה לזמן של עכשיו יותר משאר העיירות בשנה אחת, וזהו פירוש "העיר הזאת קרובה"]

שנתפלגו האנשים, והתחילו להתיישוב איש איש במקומו.

[עכשיו מוכיח רש"י, שמדור הפלגה עד הסיפור של לוט, יש נב שנים. וצוער נתייסד לפני נא שנה, כמו שנאמר "אמלטה נא", ו"נא" היינו נא שנים]

והיא [התיישובות האנשים במקומותם] הייתה בשנת מות פלג.

[וכיון שהתיישובות האנשים למקומותם היתה בשנת מות פלג, א"כ כשנחשב כמה שנים עברו משמת פלג עד לסיפור של סדום, נגיע לחשבון של נב שנים כהמשך דברי רש"י]

ומשם [ממיתת פלג] ועד כאן, [סיפור של לוט] חמישים ושנים שנה.

[עכשיו עושה רש"י החשבון שממיתת פלג עד הסיפור עם לוט יש נב שנים, אבל קודם אומר רש"י התוצאה של החשבון יהי' שאברהם הי' בן מח בשעה שמת פלג (שאז נתיישבו במקמותם), וכיון שבסיפור הדברים עכשיו אברהם הוא בן צט, (כשאמר לו ה' לימול, סוף פרשת לך לך, וביום השלישי למילתו "וירא אליו", והלכו המלאכים לסדום, וכו') א"כ משנת מח עד צט הוא נב שנים.

ועכשיו יוכיח רש"י שאברהם הי' בן מח שנים בשעה שמת פלג]

שפלג מת בשנת ארבעים ושמונה לאברהם.

כיצד?

פלג חי (לעיל יא. יט) "אחרי הולידו את רעו", מאתים ותשע שנה.

[כמה שנים עברו משנולד רעו (שהוא 209 לפני שמת פלג) עד שנולד אברהם?

כיון שרעו הוליד את שרוג כשהי' (רעו) בן 32, ושרוג הוליד את נחור כשהי' בן 30, ונחור הוליד את תרח כשהי' בן

29, ותרח הוליד את אברהם כשהי' בן 70 א"כ $70+29+30+32=161$.)

א"כ אברהם נולד 161 שנה לאחר שנולד רעו. ועד למיתת פלג נשארו עדיין 48 שנה, כי פלג מת 209 שנה לאחר

שנולד רעו. וא"כ הי' אברהם בן 48 כשמת פלג 209 לאחר הולדת רעו $(48+161=209)$]

צא מהם שלשים ושנים, כשנולד שרוג.

ומשרוג עד שנולד נחור, שלשים.

הרי שישים ושנים.

ומנחור עד שנולד תרח, עשרים ותשע.

הרי, תשעים ואחת.

ומשם עד שנולד אברהם שבעים.

הרי מאה שישים ואחת.

תן להם ארבעים ושמונה.

הרי מאתים ותשע.

ואותה שנה הייתה שנת הפלגה.

וכשנחרבה סדום, היה אברהם בן תשעים ותשע שנה.

הרי מדור הפלגה עד כאן, חמישים ושנים שנה.

וצוער, איחרה ישיבתה, אחרי ישיבת סדום וחברותיה, שנה אחת.

הוא שנאמר, "אמלטה נא", "נא", בגימטריה חמישים ואחת:

הלא מצער היא - והלא עונותיה מועטין, ויכול אתה להניחה:

ותחי נפשי - בה. זה מדרשו.

ופשוטו של מקרא, הלא עיר קטנה היא, ואנשים בה מעט, אין לך להקפיד אם תניחנה, ותחי נפשי בה:

B"H

Devar Toarh for Pashas Vayera - By Shmuly Wolosow

In this week's Parsha we read about the evil people who lived in Sedom and Hashem sent an angel to turn over Sedom. Avrohom pleaded to Hashem not destroy the people of Sedom. He first said if you find 50 righteous people in Sedom will your still turn over Sedom Hashem said if there are 50 Tzadikim in Sedom I will not turn over Sedom Why 50

Rashi explains that there were actually 5 cities in Sedom. If there were 50 Tzadikim then we have 10 Tzadikim per city and that

.would save the 5 cities of Sedom

As it turns out there were not even 10

Tzadikim in all of Sedom and the Malach
.was going to destroy all 5 cities of Sedom

That is until Lot got involved. Lot asked
Hashem to spare the city of Tzoar, which
was one of the five cities of Sedom, for he
.wanted to go and live there

Hashem granted him his request and Tzoar
.was not destroyed

The question is how could it be that all the
prayers of the Tzadik Avrohom did not help
to spare Tzoar and Lot who was a Rasha
?was able to change the decree

The answer perhaps is that there was a
fundamental different in the approach of
Avrohom's prayers and the approach and
.the request of Lot

Avrohom was looking for Tzadikim to

protect the other people the Reshaim of
Sedom. Unfortunately there were no
.Tzadikim found

Lot on the other hand argued “halo mitzar
hie” that the sins are small and insignificant
and Hashem should look away and spare
them. Only the city of Tzoar, which was
founded after the other cities of Sedom, did
not accumulate all the sins like the other
.cities. Tzoar was therefore saved

The lesson for us perhaps is, that the more
effective approach in saving people from a
spiritual destruction is by trying to minimize
their guilt and finding merits and
.rationalizations for them

Hashem then looks away from what they
have done wrong and will help and save
.them

יִזְ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנֶּעֶר וַיִּקְרָא מֵלֶאךָ אֱלֹהִים
| אֶל־הַגֵּר מִן־הַנְּשִׁמִּים וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־לָּךְ הַגֵּר
אֶל־תִּירְאִי כִי־שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנֶּעֶר בְּאִנְשׁוֹ
הוּא־נָשָׁם:

(יז) **את קול הנער** - מכאן, שיפה תפלת החולה, מתפלת אחרים עליו.
והיא קודמת להתקבל:

באשר הוא שם - לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון. ולא לפי
מה שהוא עתיד לעשות.
לפי שהיו מלאכי השרת מקטרגים ואומרים, ריבוננו של עולם, מי
שעתיד זרעו להמית בניך בצמא אתה מעלה לו באר?
והוא משיבם, עכשיו מה הוא, צדיק או רשע?
אמרו לו צדיק.
אמר להם: לפי מעשיו של עכשיו אני דנו.
וזהו, "באשר הוא שם".

(ט) וַתֵּרָא שָׁרָה אֶת־בֶּן־הָגֵר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר־יָלְדָה
לְאַבְרָהָם מִצְחָק:

(ט) **מצחק** - לשון עבודה זרה.
כמו שנאמר' (שמות לב ו) "ויקומו לצחק".
דבר אחר: לשון גילוי עריות.
כמה דתימא' (להלן לט יז) "לצחק בי".
דבר אחר: לשון רציחה.
כמו (ש"ב ב יד) "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו" וגו':

י וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֶת־בְּנָהּ כִּי
לֹא יִירָשׁ בֶּן־הָאֵמָה הַזֹּאת עִם־בְּנֵי עַם־יִצְחָק:
(י) **עם בני וגו'** - מתשובת שרה, "כי לא יירש בן האמה הזאת עם
בני", אתה למד, שהיה מריב עם יצחק על הירושה. ואומר, אני בכור
ונוטל פי שנים, ויוצאים בשדה, ונוטל קשתו ויורה בו חצים.
כדאת אמר, (משלי כו יח - יט) "כמתלהלה היורה זקים וגו' ואמר הלא
משחק אני":

יא וַיַּרְע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנוֹ:
(יא) **על אודות בנו** - ששמע שיצא לתרבות רעה.
ופשוטו, על שאמרה לו לשלחו:

יד וַיֵּשְׁכֻם אַבְרָהָם | בְּבֶקֶר וַיִּקְח־לָהֶם וְחֵמֶת מַיִם וַיִּתֵּן

אֶל־הָגֵר שָׁם עַל־נִשְׁכָּמָה וְאֶת־הַיֶּלֶד וְיִשְׁלַחַהּ וַתֵּלֶךְ
וַתֵּתֶע בַּמִּדְבָּר בְּאֶר שְׁבַע:

(יד) לחם וחמת מים - ולא כסף וזהב.
לפי שהיה שונאו, על שיצא לתרבות רעה:

מ"מ הרי מפרש רש"י בבראשית שבן עונשים הוא מבן 100
כמפורש

(לב וְיִהְיֶה־נָח בֶּן־חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד נָח אֶת־נֹשֶׁם
אֶת־נָחם וְאֶת־יָפֶת:

(לב) בן חמש מאות שנה - אמר רבי יודן, מה טעם כל הדורות הולידו
למאה שנה וזה לחמש מאות?

אמר הקב"ה, "אם רשעים הם? יאבדו במים ורע לצדיק זה!
ואם צדיקים הם? אטריח עליו לעשות תיבות הרבה!"
כבש את מעיינו, ולא הוליד עד שהיה בן חמש מאות שנה.
כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין, לפני המבול.
דכתיב, (ישעיה סה, ב) "כי הנער בן מאה שנה ימות".
וראוי לעונש לעתיד. וכן לפני מתן תורה:

א"כ לא הי' בן עונשים עד מאה שנה, וזהו לכאורה מה שמבואר
בתניא פרק א' שנקרא צדיק בדינו.

אמנם שרש"י בתחלת פרשת חיי שרה כג. א מביא "בת מאה כבת
עשרים לחטא. מה בת עשרים לא חטאה. שהרי אינה בת עונשין.
אף בת מאה בלא חטא" הרי ששנות העונש הם שנת הכ', וא"כ זה
סותר למ"ש שלפני מתן תורה ראוי לעונשין רק כשהוא בן מאה?

ונ"ל בפשטות שאף שכתב שם רש"י "וכן לפני מ"ת" אין כוונתו לכל הזמן שלפני מ"ת, אלא שבזמן נח שהאנשים חיו בערך אלף שנה כמבואר בהפסוקים בסוף פרשת בראשית א"כ הזמן של עונשין הוא בשנתם 100 אבל בימי אברהם ושרה, (ששרה חיה ס"ה 127 שנה) ושנות האדם נתקצרו, אינו מסתבר כלל שכל שנותיהם לא יהי' ראוי לעונשין ורק בסוף שנותיהם.

ולכן צריך לומר מ"ש שם רש"י לא הי' "וכן לפני מתן תורה" הוא בזמן נח, והוא בדוגמת לעתיד שהחיים יהי' ארוכים ביותר, וראוי לענוש כבן מאה, ולכן הפסוק אומר שם שימות בן מאה. וכן הוא לפני מ"ת.

אבל כשהשנים נתקצרו אף שזה לפני מ"ת על זה לא דיבר רש"י שם, וזה רש"י מפרש אצלינו שראוי לענוש הוא בבן כ'.

ואפשר ג"כ שהאבות שקיימו את התורה א"כ אצלהם הוא כלאחרי מ"ת.

(ולכאורה אין לתרץ שהרי מסופר בתורה לאחרי זה
ג וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגֶם הוּא בָּשָׂר וְהָיוּ יָמָיו
מֵאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה:
ולכן היה אפשר לומר שרק אז לאחרי הולדת שם חם ויפת, והפסוק
שרש"י מפרשו "חמש מאות שנה", אז נגזר הגזירה שימות האדם יהיו
רק 120 שנה, ולכן אף שלפני"ז כותב רש"י שלפני מ"ת עונשים היו רק
כבן 100, אבל כיון ששנות האדם נהיו רק 120 א"כ העונשים ג"כ

התחילו משנת 20.

אמנם רש"י לא פירש כן "והיו ימיו מאה ועשרים שנה", ואדרבה רש"י פירוש שפסוק זה שייך לפני הולדת נח.

ואולי רש"י מרמז גם לפירושים אלו באמרו ישנם עוד פירושים אמנם הם לא כפי פשוטו, ועצ"ע בכל זה

(ג) לא ידון רוחי באדם - לא יתרעם ויריב רוחי עלי בשביל האדם:

לעולם - לאורך ימים.

הנה רוחי נדון בקרבי אם להשחית ואם לרחם?
לא יהיה מדון זה ברוחי לעולם.
כלומר לאורך ימים:

בשגם הוא בשר - כמו בשגם.

כלומר בשביל שגם זאת בו שהוא בשר, ואף על פי כן אינו נכנע לפני.
ומה אם יהיה אש או דבר קשה?
כיוצא בו, (שופטים ה, ז) "עד שקמתי דבורה", כמו, שקמתי.
וכן (שם ו, יז) "שאתה מדבר עמי", כמו שאתה.
אף "בשגם", כמו, בשגם:

והיו ימיו וגו' - עד מאה ועשרים שנה אאריך להם אפי.

ואם לא ישובו, אביא עליהם מבול.
ואם תאמר משנולד יפת עד המבול אינו אלא מאה שנה?
אין מוקדם ומאוחר בתורה.

כבר הייתה הגזירה גזורה עשרים שנה קודם שהוליד נח תולדות.
וכן מצינו בסדר עולם (פרק כח).
יש מדרשי אגדה רבים בלא ידון, אבל זה הוא צחצוח פשוטו:)

ולפי"ז צריך לומר שישמעאל שיצא לתרבות רעה אבל עדיין לא הי'
רשע הוא משום שלא הי' בן עשרים עדיין אז)

פרק כב

ב וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בִּנְךָ אֶת-יְחִידָךְ אֲשֶׁר-אַהַבְתָּ
אֶת-יִצְחָק וְלֶךְ-לְךָ אֶל-אֶרֶץ הַמִּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה
עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ:
(ב) קח נא - אין נא אלא לשון בקשה.
אמר לו, בבקשה ממך עמוד לי בזה הניסיון.
שלא יאמרו "הראשונות לא היה בהן ממש":

את בנך - אמר לו, שני בנים יש לי.
אמר לו, "את יחידך".
אמר לו, "זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו".
(מה הי' כוונת הקב"ה באמרו "את יחידך" הרי הי' לו שני בנים?
ולכאורה כיון שאמר לו הקב"ה בסוף פרשת לך לך בראשית יז יח-כא
שהברית הוא דוקא עם יצחק, וכן בפרשתינו לעיל פרק כא, ט-יג
ש"גרש האמה ואת בנה, כי ביצחק יקרא לך זרע", א"כ מובן שהבן
היחיד שיש לו הוא יצחק. ומ"מ אמר אברהם "זה יחיד לאמו וכו'").
אמר לו, "אשר אהבת".
אמר לו, "שניהם אני אוהב".
[אף שרש"י כתב לעיל כא, יד "שהי' שונאו" מ"מ אהבו ג"כ]
אמר לו, "את יצחק".
ולמה לא גילה לו מתחילה?
שלא לערבבו פתאום, ותזוח דעתו עליו, ותיטרף.
וכדי לחבב עליו את המצווה.

וליתן לו שכר על כל דבור ודבור:

ארץ המוריה - ירושלים.

וכן בדברי הימים, (ב' ג, א) "לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה".

ורבותינו פירשו, על שם שמשם הוראה יוצאה לישראל.

(כמבואר בפסוק "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.

ועיין בגמ' ברכות סג, ב)

ואונקלוס תרגמו, על שם עבודת הקטורת. שיש בו מור נרד, ושאר בשמים:

(כאן בפסוק "ירושלים" נקרא בשם מוריה, וההר נקרא בשם "אחד ההרים", ובדה"י הוא להיפך שקורא את המקום ירושלים, וההר נקרא בשם מוריה, ולכאורה נראה שנקרא המקום "ארץ המוריה", ע"ש "הר המוריה" שבתוכו.

ובזה יובן מה שכותב רש"י לאח"ז)

אחד ההרים - הקב"ה מתהא הצדיקים, ואחר כך מגלה להם. וכל זה כדי להרבות שכרן.

(לכאורה הקב"ה הודיעו ההר שברצונו שיעלהו עליו, ע"י שהי' ענן קשור על ההר, כמבואר ברש"י לאחר זיה. א"כ איך הי' אפשר לגלות לאברהם כשהי' בחברון את הר המוריה, הרי הי' במרחק רב?

אמנם כיון שרש"י פירש כבר שהוא ארץ מוריה, והביא את הפסוק הנ"ל מדה"י שההר נקרא "מוריה", וכנ"ל שארץ מוריה נקרא כן ע"ש ההר מוריה, א"כ הי' יכול לגלות לו, ולומר לו, לא רק שילך אל "ארץ המוריה" אלא ל"הר המוריה".

ומה שפירש"י רש"י לאחר זיה, שראה ההר ע"י שענן קשור על ההר, זהו רק פירוש איך הי' יכול לראות המקום מרחוק, הי"נו ע"י ענן שנראה מרחק הי' יכול לראות את המקום.)

ג וַיִּשְׁלַח אֲבִרְהָם בְּבָקָר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹלּוֹ וַיֵּלֶךְ
אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֶצֶי עֵלָה
וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים:
(ג) וישכם - נזדרז למצווה:

ויחבש - הוא בעצמו, ולא ציווה לאחד מעבדיו.
שהאבה מקלקלת השורה:

את שני נערי - ישמעאל ואליעזר.
שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא שני אנשים.
שאם יצטרך האחד לנקביו ויתרחק, יהיה השני עמו:

(וכיון שהי' בדעתו שלא לחזור עם יצחק, א"כ צריך שנים מלבד יצחק.)

ד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיָּטֵא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרֶחֶק:

(ד) ביום השלישי - למה איחר מלהראותו מיד?

(בהשקפה ראשונה הי' נראה לכאורה, שאינו קשה לרש"י למה לא הראהו מיד, וממילא שלא הי' צריך לחכות ג' ימים להגיע להמקום, זה אינו קשה כיון שלהגיע מחברון לירושלים זה לוקח ג' ימים.

ומה שהוקשה לרש"י שאף שלהגיע לוקח ג' ימים עכ"פ להראותו הי' יכול מיד.

אלא שאינו מובן איך הי' יכול להראותו מיד, הרי הי' צריך להגיע לסביבות ירושלים ביום השלישי בכדי לראות את ההר?

וגם מהו התועלת להראותו מיד?

ולכאורה הי' נראה לומר שכוונת רש"י בקושיתו הוא, כי כיון שמספור בהפסוק לאחר זה שאברהם אמר לנעריו שהולך "עד כה", ומפרש רש"י שזה "דרך מועט", א"כ זה שכתוב "וירא את המקום מרחוק" אין פירושו מרחק רב אלא "דרך מועט", שאפשר להגיע אליו הוא ויצחק עם האש והעצים והמאכלת, וישמעאל ואליעזר יחכו להם שם עד שיחזרו, וכיון שע"י ענן קשור בהר אפשר לראות המקום ממרחק יותר רב "מדרך מועט", א"כ קשה למה איחר מלהראותו?

ומתסבר שמיד שמתאפשר לראות המקום שהולכים לשם יראהו

הקב"ה את המקום.

וזה שרש"י כותב "מיד", לכאורה אין כוונתו כשהיו עדיין בחברון הי' יכול להראותו, כי כנ"ל איך אפשר לראות הרים בירושלים, כשנמצאים בחברון, אפי' ע"י ענן על ההר?.

אלא כוונתו ב"מיד" הוא לפני שהגיעו ל"עד כה" דרך מועט, אלא מיד שאפשר לראותו, ולמה איחר מלהראותו?

אלא שלכאורה אם זה כוונת רש"י אינו מובן קושיתו

כי בפשטות טעם הדבר שהראהו כאן הוא משום שכאן הי' המקום שהי' יכול להשאיר אליעזר וישמעאל, וללכת לבד עם יצחק (כי בלא"ה הרי אדם חשוב צריך שני אנשים שיהיו אתו כמפורש ברש"י בפסוק לעיל) א"כ במקום ההוא הראהו הקב"ה המקום בכדי שידע שכבר הוא בקרבת מקום, וביכלתו ללכת לבד עם יצחק להעקידה?

ועוד ועיקר, אינו מובן מה מתרץ רש"י "ואילו הי' לו שהות להימלך אל לבו, לא הי' עושה".

והרי הי' לו ג' ימים שהות להמלך, עד שהגיע להמקום שמשם הי' יכול לראות, ולכאורה בזה אינו מתרץ את הקושיא, כי למה לא הראהו לו מיד ביום השלישי, ולא לחכות עד שהגיע ל"דרך מועט"?

לכן נראה שבאמת קשה לי' לרש"י, (לא רק למה לא הראהו המקום מיד) אלא שאם הי' מראהו מיד, הי' יכול להגיע להמקום מיד ולא הי'

צריך לחכות ג' ימים.

ולרש"י נראה כסברא פשוטה שע"י נס וכדומה ה' יכול להגיע, דכיון שזה צער ונסיון גדול לאברהם, א"כ רש"י סובר בפשטות שמבלי טעם מספיק לא ה' הקב"ה מרבה בצערו עד כדי כך לצערו ג' ימים, והי' יכול להראותו ולהגיע אליו מיד ולא לאחר ג' ימים.

או שהי' צריך לנסות אותו באיזה הר אחר שאין צריך ג' ימים בכדי להגיע אליו, בכדי למעט בצערו של אברהם?

וע"ז מתרץ רש"י (

כדי שלא יאמרו, "הממו וערבבו פתאום, וטרד דעתו, ואילו היה לו שהות להימלך אל לבו, לא היה עושה":

(וכיון שכוונת הנסיון ה' כדברי רש"י, "שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש", ע"י זה שיראו שעמד בנסין זה.

הרי שהנסיון הוא בא לשלול "שלא יאמר", וע"ז אומר רש"י שבנסיון זה גם יאמרו "הממו וכו", ולכן ה' מוכרח לצערו ג' ימים בכדי לשלול את ה"לא יאמרו")

וירא את המקום - ראה ענן קשור על ההר:
הַ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נִעְרָיו שְׁבוּ-לָכֶם פֹּה עִם-הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר גִּלְגָּה
עַד-כָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם:

(ה) עד כה - כלומר דרך מועט למקום אשר לפנינו.

וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֵצִי הָעֵלִי וַיִּשֶׁם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ
וְאֶת־הַמַּאֲכָלִת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:

וילכו שניהם יחדיו - אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו, היה הולך ברצון ושמחה, כיצחק שלא היה מרגיש בדבר:

(רש"י מבאר הלשון של "וילכו שניהם יחד כאן, וכן כשחוזר הכתוב וכותבו בפסוק ח, אבל לקמן בפסוק כתוב "וילכו יחדיו" ולא "שניהם יחדיו" כי שם גם ישמעאל ואליעזר הלכו. ובני שנ"ז שיחי', אמר בשם רש"י כי שם לא פירש כלום, כיון שאף שאברהם ויצחק עברו נסיון העקידה, מ"מ לא החזיקו טובה לעצמם והלכו ביחד עם ישמעאל, ואליעזר שבכלל לא היו שם)

ח וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשָּׂה לְעֹלָה בְּנִי
וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:

(ח) יראה לו השה - כלומר "יראה" ויבחר "לו השה". ואם אין שה "לעולה", "בני".

ואף על פי שהבין יצחק שהוא הולך לישחט.

"וילכו שניהם יחדו", בלב שווה:

(אבל כשנזכר לקמן בפסוק יט "יחדו" לא פירוש רש"י כלום. ואולי שם לא כתוב "שניהם יחדו" כדלעיל רק "יחדו".

ואולי משום שכאן כבר מעצמו מובן שהלכו בלב שלם שזכו לקיים את מצות הקב"ה ועמדו

יט וַיָּשֶׁב אֲבָרָהָם אֶל-נַעֲרֵיו וַיַּקְמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל-בְּאֵר
שָׁבַע וַיָּשֶׁב אֲבָרָהָם בְּבֵאֵר שָׁבַע: {פ}